คำและความหมายในภาษาเกาหลี
ที่บอกถึงวัฒนธรรมชนชาติเกาหลี

◩ จินตนา พุทธเมตะ

บทคัดย่อ

คำและความหมายในภาษาเกาหลีที่บอกถึงวัฒนธรรมชนชาติเกาหลีให้เห็นความเป็นชาติเก่าแก่มากกว่า ๕,๐๐๐ ปี คำเหล่านั้นปรากฏในวิถีชีวิต เช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัวและเครือญาติ การมีคู่ครอง เป็นต้น นอกจากปรากฏในวิถีชีวิตแล้ว ยังปรากฏในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีแต่งงาน พิธีศพ เป็นต้น จากการศึกษาคำ จะทำให้ทราบว่า แม้เกาหลีจะมีความเจริญทางเทคโนโลยี แต่ในส่วนที่เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมนั้นยังไม่เปลี่ยนแปลง หากยังยึดถือปฏิบัติสืบทอดมาจนทุกวันนี้

ประเทศเกาหลีเกิดจากการรวบรวมอาณาจักร 3 อาณาจักรเข้าด้วยกัน คือ อาณาจักรโกกุเรียว (고구려) อาณาจักรแพกเจ (백제) และอาณาจักรซินลา (신라) ผู้รวบรวมอาณาจักรทั้ง 3 เข้าด้วยกัน คือ ผู้ครองอาณาจักรซินลา เมื่อปี ค.ศ. 676 และมีกษัตริย์ครองราชย์สืบต่อมาหลายราชวงศ์ จนกระทั่งถึงราชวงศ์โชซอน สถาบันกษัตริย์จึงล่มสลาย ในปี ค.ศ. 1945 เกาหลีถูกแบ่งแยกออกเป็น 2 ประเทศ คือ ประเทศเกาหลีเหนือและประเทศเกาหลีใต้จนถึงปัจจุบัน

ประเทศเกาหลีมีลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะแก่การกสิกรรมและมีทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่า ดังนั้นตั้งแต่โบราณกาล เกาหลีจึงถูกประเทศจีนและประเทศญี่ปุ่นรุกราน ผลัดกันเข้ามาครอบครองอยู่เสมอ เมื่อโลกถูกแบ่งเป็น 2 ค่าย คือ ค่ายประชาธิปไตยอันมีประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ และค่ายคอมมิวนิสต์อันมีประเทศสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำ ประเทศเกาหลีก็ตกเป็นเหยื่อการยื้อยุดระหว่างมหาอำนาจ 2 ประเทศ จนเกิดเป็นสงครามอันยาวนาน ในที่สุดประเทศเกาหลีจึงถูกแบ่งออกเป็นประเทศเกาหลีเหนือซึ่งปกครองประเทศด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ และประเทศเกาหลีใต้ซึ่งปกครองประเทศด้วยระบอบประชาธิปไตย แม้ปัจจุบันรัฐบาลเกาหลีใต้พยายามดำเนินนโยบายรวมประเทศเกาหลีเหนือและประเทศเกาหลีใต้ให้เป็นประเทศเดียว แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ

แม้ประเทศเกาหลีเป็นประเทศที่อยู่ในภาวะสงครามยาวนาน ได้รับความบอบช้ำจากผลของสงคราม แต่เกาหลีก็สามารถลุกขึ้นและยืนหยัดจนเป็นประเทศที่ร่ำรวยมั่งคั่งและมั่นคงได้อย่างน่าอัศจรรย์ นอกจาก

อุปนิสัยของนักต่อสู้แล้ว ยังมีเหตุผลอีกประการที่ทำให้เกาหลีเป็นเช่นนั้นได้ คือ ความเป็นชาติอันมีวัฒนธรรมและประเพณีที่สามารถหล่อหลอมคนในชาติให้เป็นหนึ่งเดียวอย่างเหนียวแน่น แม้ว่าวัฒนธรรมประเพณีของเกาหลีจะเป็นวัฒนธรรมที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนกับวัฒนธรรมของชาติอื่นที่เข้ามายึดครองก็ตาม

ชนเกาหลีมีความฉลาดในการผสมผสานวัฒนธรรมให้กลายเป็นวัฒนธรรมเฉพาะตนได้อย่างกลมกลืน สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือ กษัตริย์เซจอง ทรงคิดประดิษฐ์อักษรขึ้นใช้แทนอักษรภาพในปี ค.ศ. 15 ซึ่งเรียกว่า “ฮันกึล” (한글) จุดประสงค์ของพระองค์คือต้องการให้ชนในชาติเรียนรู้อ่านเขียนได้ เพื่อสามารถเผยแพร่ความรู้ให้กว้างขวางขึ้น นับเป็นแก่นสำคัญของวัฒนธรรมเกาหลีที่สืบทอดมาจนทุกวันนี้

ปณิธานของกษัตริย์พระองค์นี้ได้สืบทอดมาถึงปัจจุบันในประเทศเกาหลีใต้ เห็นได้จากวิชาการที่ก้าวไกล การพัฒนาประเทศจนเป็นผู้นำหนึ่งในเอเชีย วิสัยทัศน์ในการเปิดสาขาวิชาภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัย การสนับสนุนให้ทุนวิจัยภาษาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาไทย รัฐบาลเกาหลีใต้ได้จัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งมอบให้ภาควิชาภาษาไทยมหาวิทยาลัยฮันกุ๊กภาษาและกิจการต่างประเทศจัดทำพจนานุกรมฉบับภาษาเกาหลี-ภาษาไทย นับเป็นพจนานุกรมเล่มแรกในประเทศเกาหลีที่จัดทำขึ้นด้วยความร่วมมือของนักวิชาการเกาหลีและไทย โดยมี Prof.Dr. Choi Chang Sung เป็นประธานโครงการและคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทยมหาวิทยาลัยฮันกุ๊กภาษาและกิจการต่างประเทศ เป็นคณะกรรมการฝ่ายประเทศเกาหลี ส่วนคณะกรรมการวิชาการประเทศไทยมาจากมหาวิทยาลัยบูรพา (รศ.ทัศนีย์ ทานตะวณิชย์) มหาวิทยาลัยศิลปากร (ผศ.อัมพร แก้วสุวรรณ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (อาจารย์จินตนา พุทธเมตะ และ รศ.อัครา บุญทิพย์ ซึ่ง รศ. อัครา บุญทิพย์ได้รับเชิญในฐานะผู้เชี่ยวชาญภาษาไทย)

โครงการนี้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1992 โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 คณะกรรมการฝ่ายเกาหลีรวบรวมคำในภาษาเกาหลีและแปลเป็นภาษาไทยเบื้องต้น ระยะที่ 2 คณะกรรมการเกาหลีกับคณะกรรมการฝ่ายไทยร่วมตรวจสอบความถูกต้องของความหมายที่อธิบายไว้ในระยะที่ 1 ระยะที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญภาษาไทยและผู้เชี่ยวชาญภาษาเกาหลีตรวจสอบความถูกต้องเป็นครั้งสุดท้าย ช่วงปี 2000 - 2002 เป็นการดำเนินการระยะที่ 2 และระยะที่ 3 จนปัจจุบันยังไม่แล้วเสร็จ

จากการที่ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าร่วมทำงานกับคณะกรรมการ ทำให้ผู้เขียนได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องคำและความหมายของคำมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชนในชาติเกาหลี ซึ่งเป็นชนชาติเก่าแก่มากกว่า 5,000 ปี ดังนั้นผู้เขียนจึงได้รวบรวมคำพร้อมศึกษาวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในความหมาย และสามารถจัดเป็นวัฒนธรรมความเป็นอยู่ได้ดังนี้

1. ชีวิตในครอบครัว ครอบครัวคนเกาหลีจะอบรมสั่งสอนบุตรชายและบุตรสาวแตกต่างกัน ให้ความสำคัญกับบุตรชายมากกว่าบุตรสาว เพราะถือว่าบุตรชายเป็นผู้สืบสกุลและเป็นผู้นำที่จะดูแลครอบครัว ซึ่งสังเกตได้จากคำและความหมายดังนี้

씨받이 มีความหมายว่า *หญิงรับจ้างออกลูก* หญิงสาวประเภทนี้มักมาจากครอบครัวที่ยากจน ยอมเป็นภรรยาชั่วคราวจนกว่าจะตั้งครรภ์ เมื่อคลอดแล้วจะต้องออกจากบ้านนั้นทันที ไม่มีโอกาสเห็นหน้าลูก หากโชคดีมีบุตรชายให้ครอบครัวนั้นก็จะได้รับเงินรางวัลพิเศษ ปัจจุบันนี้ยังคงมีอยู่บ้างแต่ไม่เปิดเผยในสังคม ดังเช่นโบราณกาล

장남 มีความหมายว่า *ลูกชายคนโต* ครอบครัวเกาหลีต้องมีบุตรชายจะด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตาม สมัยโบราณหากภรรยาคนแรกไม่สามารถมีบุตรชายได้ พ่อแม่สามีจะต้องหาหญิงอื่นมาเป็นภรรยา อาจเป็น

ภรรยาคนรองหรือเป็นภรรยารับจ้างชั่วคราว บุตรชายคนโตนี้จะเป็นลูกคนที่เท่าไรในครอบครัวก็ได้ แต่จะเรียกว่า “ลูกชายคนโต” เสมอ มีหน้าที่ดูแลครอบครัวต่อจากบิดามารดาและหน้าที่สำคัญคือ ต้องเป็นผู้ทำพิธีเซ่นไหว้บรรพบุรุษในวันชูซ็อก

장손 มีความหมายว่า *หลานชายคนโต* เป็นบุตรชายคนโตของบุตรชายในสกุลนั้น และมีหน้าที่สืบทอดหน้าที่ของพ่อทุกอย่าง

내손자 มีความหมายว่า *หลานในไส้* เป็นหลานในตระกูลที่เกิดจากบุตรชาย ถือว่าเป็นหลานในสายเลือดตระกูล

외손자 มีความหมายว่า *หลานนอกไส้* เป็นหลานนอกตระกูลที่เกิดจากบุตรสาว เป็นหลานที่ไม่ได้เกิดจากสายเลือดตระกูล

ทั้ง2คำให้ความชัดเจนโดยไม่ต้องขยายความ

생과부 มีความหมายว่า *ม่ายทั้งเป็น* หญิงสาวเกาหลีเมื่อแต่งงานแล้ว ชีวิตทั้งชีวิตจะอยู่ในความดูแลคุ้มครองจากสามี หน้าที่สำคัญยิ่งของภรรยาคือการดูแลปรนนิบัติสามีอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้สามีมีความสุขที่สุด หากโชคร้ายหรือไม่สามารถดูแลจนสามีพอใจได้ จะถูกสามีทอดทิ้ง สามีเพียงรับผิดชอบให้มีที่อยู่ที่กิน ส่วนตนเองออกไปมีความสุขข้างนอกด้วยการสมาคมหรือมีภรรยาใหม่ หญิงสาวนั้นต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวทุกข์ระทมไม่สามารถกลับไปอยู่บ้านตนเองหรือเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้ ต้องรับความทุกข์ทรมานจนกว่าจะสิ้นลมหายใจ หญิงสาวที่ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้จะถูกสังคมเรียกว่า “ม่ายทั้งเป็น”

울화 มีความหมายว่า *โกรธจนตาย* ข้อความนี้มิใช่เป็นสำนวน แต่หมายถึงสิ้นลมหายใจจริง ๆ เพราะความโกรธที่อัดสะสมมาเป็นเวลาแรมปี เป็นอาการที่เกิดเฉพาะผู้หญิงที่มีสามี ด้วยลักษณะครอบครัวใหญ่ ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจะต้องไปอยู่บ้านของครอบครัวสามี ซึ่งมีแม่สามีที่เข้มงวดจู้จี้และจับผิด กอปรกับผู้หญิงจะถูกอบรมจากครอบครัวของตนให้เป็นสะใภ้ที่ดีไม่มีปากเสียง อดทน อดกลั้น ดังนั้นอารมณ์จึงถูกเก็บกดและกดดัน เมื่อถึงจุดที่รับไม่ได้จะสิ้นลมหายใจจริง ๆ

울화병 (อุล) *ฮวาเบียง* นัยความหมายหนึ่งคือเป็นโรคที่เกิดเฉพาะคนเกาหลี ซึ่งพจนานุกรมฉบับภาษาอังกฤษทับศัพท์คำนี้ และระบุว่าเป็นโรคที่เกิดด้วยสาเหตุที่คนเกาหลีได้รับความกดดันจากวัฒนธรรมประเพณีที่เคร่งครัดในครอบครัว

ปัจจุบันสังคมเกาหลีเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง สามีจะมีภรรยาได้เพียงคนเดียวหากมีภรรยาน้อยจะถูกสังคมลงโทษอย่างหนักจนไม่สามารถจะทำงานหรือมีชีวิตสังคมภายนอกได้อย่างปกติสุข ดังนั้นภรรยาจะยินดีเข้ารับการผ่าตัดคุมกำเนิดด้วยการทำหมันถาวรโดยไม่เกรงกลัวว่าสามีจะมีภรรยาน้อย เพราะหากพลาดพลั้งมีบุตร สามีก็จะถูกสังคมลงโทษโดยที่ภรรยาไม่ต้องทำอะไร เรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจในการศึกษายิ่งว่าปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นจริงในทางปฏิบัติ 100 เปอร์เซ็นต์หรือไม่

대나무 มีความหมายว่า *ต้นไผ่* ต้นไผ่เป็นสัญลักษณ์ของความมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลง ไผ่คงสภาพใบเขียวสดตลอดปี ลำต้นตรงไม่คดงอ แม้ฤดูกาลในเกาหลีจะเปลี่ยนแปลงถึงสี่ฤดูก็ตาม ดังนั้นต้นไผ่จึงใช้ในงานแต่งงานเพื่อเป็นเคล็ดการครองชีวิตคู่ที่มั่นคงซื่อสัตย์และสดชื่นตลอดกาล

고추 มีความหมายว่า *พริกชี้ฟ้า* ชาวเกาหลีนิยมบริโภคพริกชี้ฟ้าอย่างยิ่งสามารถรับประทานดิบ ๆ เคี้ยวเป็นเม็ด ๆ อย่างเอร็ดอร่อยไม่มีทีท่าแสดงอาการเผ็ดร้อนแม้แต่น้อย เพราะลักษณะพิเศษของพริกชี้ฟ้าคือไม่เผ็ดหรือเผ็ดน้อยมาก หอมหวานไม่เหม็นเขียว และเม็ดใหญ่ โดยเฉพาะพริกชี้ฟ้าสีแดง จะมีสีแดงสดสมบูรณ์ อวบยาว ดังนั้นพริกชี้ฟ้าสีแดงจึงเป็นสัญลักษณ์ของบ้านที่ให้กำเนิดบุตรชาย ทันทีที่ภรรยาคลอดบุตรเป็นชาย สามี

จะนำเชือกร้อยด้วยพริกชี้ฟ้าสีแดง แขวนไว้ที่หน้าประตูบ้านเพื่อเป็นการประกาศด้วยความยินดี และที่สำคัญคือ เป็นการประกาศเขตหวงห้ามสำหรับผู้หญิงที่มีรอบเดือนและเพื่อนบ้านที่เจ็บป่วยมาเยี่ยมเยือน เหตุผลคือ เพื่อมิให้ทารกติดเชื้อจนเจ็บป่วยหรือถึงแก่ความตายด้วยโรคที่ติดจากผู้มาเยี่ยม

대추 มีความหมายว่า *พุทราแดง* เป็นผลไม้มงคลที่ใช้ในพิธีสมรส เป็นสัญลักษณ์การมีบุตรมากโดยเฉพาะบุตรชาย ด้วยต้นพุทราจะมีลูกดกเต็มต้น ครอบครัวเกาหลีต้องการมีบุตรชายมากกว่าบุตรสาว อีกทั้งเป็นสังคมเกษตรจึงต้องการแรงงานจากบุตรหลานเพื่อช่วยทำนาทำไร่ปลูกพืชผล

족보 มีความหมายว่า *ทะเบียนตระกูล* เป็นประเทศเดียวในโลกที่สามารสืบสาวต้นตระกูลได้ถึง 5,000 ปี เพราะมีทะเบียนตระกูลที่สืบทอดมาจนถึงคนรุ่นปัจจุบัน เมื่อมีคนบอกว่าเป็นทายาทของกษัตริย์ราชวงศ์เชโจง (세종) ต้องเชื่อและยอมรับว่าเป็นจริงไม่แปลกปลอม ด้วยคนผู้นั้นมีทะเบียนตระกูลเป็นเครื่องยืนยัน การสมัครงานทุกแห่งเอกสารสำคัญที่ต้องแสดงคือใบทะเบียนตระกูล

รายการข่าวโทรทัศน์หากมีข่าวเกี่ยวกับการจับกุมผู้กระทำผิด จะเห็นว่าผู้กระทำผิดทุกคนต้องแอบซ่อนปิดบังใบหน้าตนเอง เพราะถ้าเปิดเผยจะทำให้ตระกูลเสื่อมเสีย และจากการมีทะเบียนตระกูลทำให้คนเกาหลีละอายที่จะทำผิด แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อย เช่น การไม่ข้ามถนนในทางข้าม การหยิบฉวยสิ่งของตามร้านค้า เป็นต้น ดังนั้นการที่คนใหญ่คนโตผู้บริหารกระทำผิดจึงไม่ลังเลที่จะแสดงความรับผิดชอบในความผิดที่เกิดขึ้นด้วยการลาออกทันที

산후조리 มีความหมายว่า *การดูแลสุขภาพหลังคลอด* สตรีที่เพิ่งคลอดบุตร ต้องอยู่ไฟด้วยวิธีดังนี้ คือ ต้องกินแกงจืดสาหร่ายทะเลเพื่อบำรุงเลือด และเพื่อร่างกายแข็งแรง มีน้ำนมมากพอที่จะเลี้ยงลูกให้เติบโตแข็งแรง เรื่องนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่จะละเลยไม่ได้ แม้กระทั่งในสังคมยุคโลกไร้พรมแดนก็ยังปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

장례식 มีความหมายว่า *พิธีศพ* เป็นพิธีการโศกเศร้าที่คนเกาหลีต้องแสดงความเสียใจอย่างสุดแสนด้วยการร้องไห้เสียงดัง ทุ่มตัวลงเกลือกกลิ้ง บางรายถึงขั้นตีอกชกหัวตัวเอง ในการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวไม่ใช่เรื่องยากลำบากสำหรับคนเกาหลี เพราะเป็นการระบายความคับแค้นไปด้วย ดังนั้นการครำ่ครวญเช่นนี้จะกระทำได้นานติดต่อกัน 3 วัน 3 คืน ยิ่งแสดงมากวันเท่าไรก็ยิ่งแสดงให้เห็นคุณค่าของผู้ที่จากไปมากเท่านั้น

หากบ้านใดไม่สามารถแสดงพฤติกรรมครำ่ครวญราวใจจะขาดได้เช่นนี้ก็จะมีการว่าจ้างคนมาร้องไห้หน้าศพ ซึ่งถือเป็นอาชีพอย่างหนึ่ง และผู้รับจ้างยินดี เพราะนอกจากจะได้ค่าจ้างแล้วยังเป็นการระบายความอัดอั้นความชอกช้ำในชะตากรรมที่อดอยากยากไร้ของตนเองอีกด้วย

2. ชีวิตในสังคม คนเกาหลีเป็นนักต่อสู้ เป็นนักทำงานที่ทุ่มเทเวลาให้กับการทำงานอย่างเต็มที่ เต็มสติกำลัง เมื่อเสร็จงานก็จะปล่อยวางทุ่มเทชีวิตอยู่กับสังคมเพื่อนฝูง ผู้ร่วมงานรุ่นพี่รุ่นน้องร่วมสถาบันอย่างเต็มที่เช่นกัน ดังนั้นชีวิตคนเกาหลีในสังคมจึงมีสีสันน่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ดังคำที่ปรากฏดังนี้

소주 มีความหมายว่า *โซจู* เป็นเหล้าเกาหลีชนิดหนึ่งที่กลั่นจากข้าว ข้าวเหนียวหรือมันสำปะหลัง มีดีกรีถึง 25-45 โซจูที่มีชื่อเสียงที่สุดคือ 안동소주 ผลิตที่เมือง 안동 มีลักษณะใสดื่มเพียง 4 จอกเล็ก ๆ ก็มีอาการมึนเมาแล้ว

막걸리 มีความหมายว่า *มักกอลี* เป็นเหล้าพื้นเมืองที่กลั่นจากข้าวเหนียวมีรสหวานนิด ๆ สีขาวขุ่น หอม มีดีกรีค่อนข้างน้อย ดื่มได้มากแต่ก็เมาเช่นกัน มีลักษณะคล้ายๆ กระแช่ของไทย

เหล้าทั้ง 2 ชนิด เป็นเอกลักษณ์ของคนเกาหลี ผู้หญิงผู้ชายมีความสามารถในการดื่มเหล้าพอ ๆ กัน ดังนั้นเป็นธรรมดาที่จะเห็นผู้หญิงผู้ชายเกาหลีดื่มเหล้าด้วยกัน แม้กระนั้นวัฒนธรรมก็ยังแทรกอยู่ในวงเหล้า คือ

1. การรินเหล้า คนเกาหลีจะไม่รินเหล้าให้ตนเองต้องให้เพื่อนหรือผู้น้อยเป็นผู้รินเหล้าให้ เพราะหากรินเหล้าให้ตนเองหมายถึงการไม่มีเพื่อน ไม่มีผู้ไว้วางใจ ดังนั้นในวงเหล้าจะเห็นสภาพการผลัดกันรินและผลัดกันดื่ม ก่อนดื่มต้องมีการชนแก้วพร้อมทั้งพูดว่า 건배 หรือ 원샷 หมายถึง “หมดแก้ว” เมื่อดื่มหมดแล้วต้องคว่ำแก้วบนศีรษะตนเองหรือคว่ำแก้วให้ผู้อื่นเห็นอันหมายถึงการแสดงความจริงใจ

ผู้ชายที่แต่งงานแล้วจะให้หญิงอื่นรินเหล้าให้ตนเองไม่ได้เด็ดขาด นอกจากภรรยาของตนแต่ผู้เดียวเท่านั้น เพื่อแสดงความซื่อสัตย์ต่อกัน

2. การร่วมวงดื่มเหล้า คนเกาหลีจะร่วมวงดื่มเหล้าอย่างเมามายกับบุคคลเพื่อนฝูงที่ตนไว้วางใจและไว้เนื้อเชื่อใจเท่านั้น ดังนั้นในวงเหล้าจะมีการพูดคุยอย่างเปิดใจจริงใจไม่อำพรางความรู้สึกและความนึกคิดของตนที่มีต่อเพื่อน ในทางกลับกันหากดื่มเหล้ากับผู้ไม่คุ้นเคย คนเกาหลีจะไม่ยอมเมามายเด็ดขาด เพื่อรักษาสติให้สมบูรณ์และระมัดระวังตนตลอดเวลา หากเป็นไปได้คนเกาหลีจะปฏิเสธการร่วมวงดื่มเหล้ากับผู้ที่ตนไม่สนิทสนมหรือวางใจตั้งแต่แรกเชิญ

노처녀 มีความหมายว่า *สาวแก่* หมายถึงหญิงสาวที่มีอายุมากแล้วและไม่ได้แต่งงาน สภาพสังคมของสาวแก่ในเกาหลีค่อนข้างถูกสังคมกดดัน เพราะทุกคนจะมองว่าเป็นผู้หญิงมีความผิดปกติ มีความบกพร่องจึงไม่มีผู้ชายแต่งงานด้วย

การวางตัวของสาวแก่ในเกาหลี ค่อนข้างโดดเดี่ยวเพราะมีข้อจำกัดค่อนข้างมาก เช่น เพื่อนทั้งชายและหญิง เมื่อแต่งงานแล้วสาวแก่จะต้องวางตัวห่างเหินกันนับแต่วันแต่งงานของเพื่อน

เรื่องนี้กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมสมัยใหม่ เพราะอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้สาวเกาหลีเริ่มมีทัศนคติที่ต่างจากอดีตโดยสิ้นเชิง คือ ยังคงคบหากันตามปกติ ปฏิบัติตนต่อกันเช่นเดิม กระนั้น “สาวแก่” ยุคก่อนก็ยังหลงเหลือมีให้เห็นในสังคมปัจจุบันมากเช่นกัน

죽부인 มีความหมายว่า *เมียต้นไผ่* เป็นหมอนข้างที่สานจากไม้ไผ่ มีลักษณะโปร่ง แข็ง เป็นของใช้ส่วนตัวของผู้ชาย เชื่อกันว่า ถ้านอนกอดแล้วจะช่วยทำให้สุขภาพแข็งแรง คำนี้มีความหมายอีกอย่างหนึ่งว่า “เมียเกาหลี” ดังนั้นเมื่อพ่อใช้แล้ว บุตรชายจะนำไปใช้ต่อไม่ได้และจะเป็นมรดกตกทอดถึงลูกหลานที่เป็นผู้ชายไม่ได้เด็ดขาด เพราะถือว่าเป็น “เมียของพ่อ”

추석 มีความหมายว่า *ชูซ็อก* เป็นประเพณีการกราบไหว้เซ่นไหว้บรรพบุรุษ กำหนดวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ตามจันทรคติ มีลักษณะการเซ่นไหว้บรรพบุรุษคล้ายกับวันตรุษจีนของชาวจีนในประเทศไทย

โบราณกาลสามีจะเป็นผู้ประกอบอาหารเซ่นไหว้ จะไม่ให้ภรรยาเป็นผู้ทำ เพราะถือว่าผู้หญิงมีรอบเดือนร่างกายจะไม่สะอาดบริสุทธิ์ แต่ปัจจุบันความเชื่อในเรื่องนี้เปลี่ยนไป ดังนั้นส่วนใหญ่ภรรยาจะเป็นผู้ประกอบอาหารเซ่นไหว้ ด้วยสามีต้องทำงานและด้วยสังคมปัจจุบันเป็นสังคมอุตสาหกรรม มิใช่สังคมเกษตรกรรมดังอดีตกาล

กิจกรรมในช่วงวันชูซ็อก

1. ตั้งโต๊ะเซ่นไหว้บรรพบุรุษที่บ้าน โดยจัดเป็นแถวตามระเบียบ 5 แถว คือ แถวที่ 1 ผลไม้ แถวที่ 2 ผัดผักต่าง ๆ แถวที่ 3 ชอน (เป็นแป้งสาลีผสมน้ำให้ข้นใส่ เนื้อปลาทอด เป็นแผ่นบาง ๆ) แถวที่ 4 ถ้วยเหล้า แถวที่ 5 มีข้าวและแกง (ใส่เต้าหู้กับหัวไชเท้า) โต๊ะเซ่นไหว้ต้องติดผนัง ที่ผนังจะมีอักษรจีนเขียนลงในกระดาษเรียกว่า 지방 มีเนื้อความว่า

เช่นไหว้.....(ระบุชื่อ) เช่นเดียวกับป้ายสถิตวิญญาณของจีน

2. ไปเคารพสุสานบรรพบุรุษ มีลักษณะและพิธีการเหมือนวัน “เช็งเม้ง” ของชาวจีนในประเทศไทย

3. กลับมาตุภูมิและรวมญาติ บรรดาญาติพี่น้องต้องนัดพบกันที่บ้านของพ่อแม่หรือบ้านพี่ชายคนโตเท่านั้น

공중목욕탕 หรือ 대중목욕탕 มีความหมายว่า *ห้องอาบน้ำรวมแบบเกาหลี* เป็นการอาบน้ำในที่สาธารณะ มีลักษณะพิเศษคือ ทุกคนที่เข้าไปอาบจะต้องเปลื้องผ้าจนเปลือยเปล่า แยกห้องอาบน้ำชายและห้องอาบน้ำหญิง

ห้องอาบน้ำสาธารณะเป็นความจำเป็น ด้วยสมัยโบราณบ้านของคนเกาหลีจะเป็นบ้านเล็ก ๆ มีห้องนอนและห้องครัวเท่านั้น ส่วนห้องอาบน้ำนั้นไม่มี กอปรด้วยเกาหลีมีอากาศหนาวยาวนานกว่าอากาศร้อน ดังนั้นการสร้างที่อาบน้ำสาธารณะเพื่อบริการประชาชนจึงมีความจำเป็นและมีมากมาย

คนเกาหลีจะใช้บริการห้องอาบน้ำสาธารณะตั้งแต่เด็ก หากเป็นเด็กชายจะเข้าห้องอาบน้ำผู้หญิงได้จนกระทั่งอายุ 5 ขวบ จึงแยกไปเข้าห้องอาบน้ำชาย ปัจจุบันมีพัฒนาการจากห้องอาบน้ำธรรมดาเป็นห้องชาวน่า และห้องอาบน้ำแร่ด้วย

การอาบน้ำแบบเกาหลีจะไปกันในกลุ่มเพื่อนสนิทสนมวางใจ หรือนักธุรกิจเจรจาการค้าที่เปิดใจเชื่อใจกัน เป็นธุรกิจที่ต้องการสัญญาใจและคำพูดก่อน ด้วยสังคมเกาหลีเชื่อว่าการพูดคุยกันในสภาพเปลือยเปล่าเป็นการเปิดใจเปิดเผยและจริงใจ เชื่อมั่นว่าจะไม่มีการหักหลังหรือหักเหลี่ยมกันอย่างแน่นอน

정 มีความหมายในภาษาไทยหลายคำ คือ *ผูกพัน จริงใจ สัมพันธภาพ มิตรภาพ ความรักทุกรูปแบบ ฯลฯ* พจนานุกรมภาษาอังกฤษ-เกาหลี จะใช้ทับศัพท์ด้วย ไม่สามารถหาความหมายตรงตามความหมายเดิมที่ลึกซึ้งได้

สังคมเกาหลีถือว่าบุคคลใดมี 정 ต่อกัน จะเป็นบุคคลที่สามารถทำอะไรให้กับคนที่สนิทชิดเชื้อได้ทุกประการ ทุ่มเททั้งใจกายและทุกสิ่งเพื่อกันและกัน บางครั้งการแต่งงานที่เกิดขึ้นไม่ใช่เกิดจากความรักแบบหนุ่มสาว แต่เกิดจากบุคคลทั้งสองมี 정 ต่อกัน

보릿고개 ใช้ทับศัพท์ว่า *โบริโคแค* โบรี แปลว่า ข้าวบาเลย์ โคแค แปลว่า เนินเขา สมัยก่อนชาวนาเก็บเกี่ยวข้าวในทุ่งนาประมาณเดือนกันยายนและต้องนำผลผลิตจ่ายเป็นค่าเช่านาและค่ายืมข้าวมากินในครอบครัว ฤดูหนาวอาจจะมีข้าวกินน้อยและไม่พอ ดังนั้นชาวนาจึงต้องปลูกข้าวบาเลย์บนเนินเขาที่ห่างไกลประมาณเดือนกันยายน – ตุลาคม เก็บเกี่ยวประมาณเดือนพฤษภาคม ข้าวที่เก็บไว้นั้นจะกินหมดเดือนมีนาคม – เมษายน ดังนั้นช่วงชีวิตที่ประสบความยากลำบากจะเปรียบได้กับการที่ชาวนาต้องเก็บเกี่ยวข้าวบาเลย์ที่อยู่เนินเขาที่ห่างไกล

3. วัฒนธรรมอาหารการกิน

김치 มีความหมายว่า *กิมจิ* เป็นเครื่องเคียงที่ต้องเสิร์ฟพร้อมอาหารทุกชนิด วิธีทำมีดังนี้ คัดเลือกผัก เช่น ผักกาด หัวผักกาด (หัวไชเท้า) ฯลฯ ล้างให้สะอาด นำพริกเกาหลีสดโขลกกับกระเทียมจนแหลก ใส่เกลือคลุกเคล้าให้เข้ากัน แล้วตักพริกที่ตำแล้วคลุกกับผักที่เตรียมไว้ เฉพาะผักกาดขาวล้างทั้งต้นแล้วคลี่ใบออกทีละใบ ทาพริกให้ทั่วใบไปทีละชั้นของใบจนหมดต้น แล้วใส่ลงในไหเก็บปิดฝาไว้จนได้ที่มีรสเปรี้ยว เค็ม เผ็ด โบราณจะเก็บไว้ในไหและนำไปฝังดินเพื่อให้เกิดรสชาติอร่อยหอม

총각김치 มีความหมายว่า *กิมจิหนุ่ม* แต่ในความเป็นจริง คือ กิมจิหัวไชเท้าที่มีรูปร่างยาวรีหนาเป็นกิมจิที่ผู้ใหญ่จะทำให้หญิงสาวที่ยังไม่ได้แต่งงาน เป็นความเชื่อว่าหญิงสาวใดรับประทานกิมจิชนิดนี้แล้วจะได้แต่งงาน ไม่เป็นสาวแก่

미역 มีความหมายว่า *สาหร่ายทะเล* ที่เกาหลีสาหร่ายทะเลจะใช้ประกอบอาหารเกือบทุกชนิด มีทั้งประเภทสดและแห้ง ประโยชน์ของสาหร่ายทะเลมีมากมาย โดยเฉพาะต่อแม่ลูกอ่อนที่ต้องให้นมลูก เป็นอาหารบำรุงน้ำนม สาหร่ายทะเลที่ถูกปากคนไทยเห็นจะเป็น “ยำสาหร่ายทะเลสด” มีรสกลมกล่อม 3 รส คือ เปรี้ยว เค็มเล็กน้อย และหวานด้วยเนื้อในของสาหร่าย มีจำหน่ายที่ซุปเปอร์มาร์เก็ต ห้างสรรพสินค้า *Lotté*

인삼 มีความหมายว่า *โสม* เป็นพืชรากมีหัวเป็นรูปร่างคน เชื่อกันว่าเป็นยาบำรุงกำลัง เหมาะสำหรับคนที่มีความเย็นในร่างกายเพราะโสมจะให้ความร้อนแก่ร่างกายสูง ไม่เหมาะสำหรับคนที่มีความร้อนในร่างกาย เพราะจะทำให้ความร้อนสูงขึ้น อันมีผลกระทบต่อความดันโลหิต เหมาะอย่างยิ่งที่จะดื่มในฤดูหนาว

생선회 มีความหมายว่า *ปลาดิบ* ชาวประมงเกาหลีจะใช้เบ็ดราวตกปลาเป็นส่วนใหญ่เพื่อไม่ให้ปลาบอบช้ำ เมื่อขึ้นเรือจะเตรียมน้ำพร้อมออกซิเจนเพื่อให้ปลายังสดและยังเป็นๆ เพื่อส่งตามร้านอาหารที่จำหน่ายปลาดิบในสภาพที่พร้อมจะแล่เนื้อขายทั้งที่ยังเป็นๆ อยู่แก่ลูกค้า ถือว่าเป็นอาหารบำรุงประเภทหนึ่งซึ่งคนเกาหลีนิยมบริโภคเพราะมีคุณค่าทางโภชนาการสูง แม้จะมีราคาสูงกว่าอาหารประเภทอื่น ๆ ก็ตาม

삼계탕 มีความหมายว่า *ซัมเคทัง* เป็นไก่ตุ๋นทั้งตัวยัดไส้ในตัวไก่ด้วยข้าวเหนียว โสม และพุทราแดง ต้องรับประทานขณะเดือดพล่านจึงจะได้คุณค่าและรสชาติดั้งเดิม นิยมรับประทานในฤดูร้อนโดยเฉพาะเทศกาล 3 ช็อก คือ โชบก (초복) จุงบก (중복) และ *มัลบก* (말복) เป็นอาหารเสริมบำรุงร่างกายขึ้นชื่อมาก ดังนั้นรายการอาหารนี้จะมีในรายการท่องเที่ยวของทุกบริษัททัวร์ หากมาเที่ยวเกาหลีแล้วไม่ได้ลิ้ม ก็เหมือนกับมาไม่ถึงเกาหลี

부대찌개 มีความหมายว่า *บูแดจิแก* หลังจากสงครามเกาหลี ค่ายทหารอเมริกันจะมีของเหลือ เช่น ไส้กรอก แฮม ชีส คนเกาหลีเก็บของเหลือที่เป็นไส้กรอกกับแฮมมาต้มเป็นแกง ใส่ผักและใส่กิมจิรับประทานกับข้าวสวยร้อน ๆ คนเกาหลีถือว่าเป็นอาหารที่มีประวัติความเป็นมาจากความลำบากยากไร้และอดอยาก ดังนั้นประวัติของอาหารชนิดนี้จะได้ยินเจ้าของร้านเล่าให้ชาวต่างประเทศที่ไปรับประทานฟังเป็นประจำ คนเกาหลีบางคนจะไม่ยอมรับประทานบูแดจิแก เพราะไม่อยากคิดถึงความหลังครั้งก่อน ปัจจุบันบูแดจิแกมีการพัฒนาใส่วุ้นเส้นและ라면(บะหมี่เกาหลี) ลงไปด้วย

조기 มีความหมายว่า *ปลาจวด* เป็นปลาที่จำเป็นในการจัดเซ่นไหว้บรรพบุรุษที่ขาดไม่ได้ เป็นปลาที่มีราคาแพง แต่เก็บไว้ได้นานและเป็นปลาที่ไม่คาวจัด ดังนั้นการเซ่นไหว้บรรพบุรุษทุกเทศกาลจะต้องมีอาหารชนิดนี้อยู่บนโต๊ะเซ่นไหว้

개고기 มีความหมายว่า *เนื้อสุนัข* คนเกาหลีส่วนมากนิยมบริโภคเนื้อสุนัขโดยวิธีตุ๋นกับเครื่องสมุนไพรบำรุงร่างกาย เชื่อว่าจะชูกำลังเพิ่มขึ้นหากกินพร้อมกับดื่มโซจู (소주) เมื่อไปตามชนบทจะพบเห็นกลุ่มคนรายล้อมนั่งเป็นวงมีหม้อใหญ่วางอยู่บนเตาไฟ เดือดพล่าน ส่งกลิ่นหอม ข้าง ๆ จะมีขวดโซจูและจอกเล็ก ๆ ถืออยู่ในมือ ชนแก้วพร้อมคีบเนื้อเข้าปาก เคี้ยวเสียงดัง ชดน้ำแกงดังซูด ซึ่งแสดงถึงความเอร็ดอร่อยสุดจะประมาณได้ หากไม่มีใคร

บอกว่านั่นคือ การล้อมวงดื่มกินเนื้อสุนัขก็จะไม่ทราบ เพราะกลิ่นหอมเหมือนกับกลิ่นเนื้อตุ๋นเช่นไรเช่นนั้น

เมื่อเร็ว ๆ นี้ข่าวต่างประเทศและข่าวในอินเทอร์เน็ต ลงข่าวเรื่องคนเกาหลีฆ่าสุนัขเพื่อนำมารับประทาน โดยวางขายทั้งตัว และวางขายเป็นชิ้นเนื้อ ภาพฟาร์มเลี้ยงสุนัขและภาพคนฆ่าลากดึงสุนัขเพื่อนำไปฆ่า สะเทือนใจต่อผู้รักสุนัขเป็นที่ยิ่ง มีการออกข่าวในช่อง KBS. เป็นเวลาหลายวัน กระนั้นคนเกาหลียังคงถือว่าการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง และสุนัขที่นำมาบริโภคนั้นจะเป็นสุนัขเหลืองซึ่งเลี้ยงสำหรับบริโภคเท่านั้น

บทสรุป

ประเทศเกาหลีเป็นประเทศเก่าแก่แห่งหนึ่งในโลก มีวัฒนธรรมที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจีนกับญี่ปุ่นได้อย่างกลมกลืน เช่นวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตในครอบครัว คตินิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรมเรื่องอาหารการกิน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ศึกษาได้จากคำและความหมายในภาษาเกาหลี คำที่ยกเป็นตัวอย่างข้างต้นนั้นเป็นเพียงตัวอย่างเล็กน้อย ยังมีคำอีกหลายคำที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง และควรที่จะศึกษาต่อไป เพื่อเข้าใจชนชาติเกาหลียิ่งขึ้น

หมายเหตุ *บทความชิ้นนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทยมหาวิทยาลัยฮันกุ๊กภาษาและกิจการต่างประเทศ ดังนี้*

1. Prof. Dr.Choi Chang Sung

ประธานโครงการพจนานุกรมเกาหลี – ไทย

2. Prof. Kim Young - Aih หัวหน้าภาควิชาภาษาไทย (ปี ค.ศ. 2001)

3. Prof. Dr. Cha Sung Ho หัวหน้าภาควิชาภาษาไทย (ปัจจุบัน)

4. Prof. Dr.Lee Byung - do หัวหน้าภาควิชาภาษาไทย วิทยาเขตยงอิน (ปัจจุบัน)

5. Prof. Dr.Jung Hwan – Seung

6. Prof. Choi Eun - Hui

ทุกท่านกรุณาให้ข้อมูล อธิบายคำ ความหมายและประวัติของคำอันบ่งบอกถึงวัฒนธรรมของชนในชาติเกาหลี สุดท้ายยังได้รับความกรุณาจาก Prof. Dr. Jung Hwan – Seung ตรวจแก้ไขข้อผิดพลาดและตรวจทานความถูกต้อง

ผู้เขียนขอขอบพระคุณท่านประธาน หัวหน้าภาควิชาภาษาไทยทั้ง 3 ท่าน และขอบคุณคณาจารย์ที่เอ่ยนามข้างต้นเป็นอย่างสูง

◩ ◩ ◩